

Meneküléstörténet, pillanatkép a jelenről. Nagyságrendek

„Nemzetközi, európai és magyar menekültügy”
Nagy Boldizsár előadássorozata az ELTE-n, 2014
1-2. rész

Az előadás-sorozat témái

1. IX. 17. Nemzetközi jogi alapfogalmak. Migráció és meneküléstörténet, pillanatkép a jelenről, nagyságrendek
2. IX. 24. Alapfogalmak, meghatározások, a menekülés okai, miért kellene védeni a menekülteket, tartós megoldások.
3. X. 1. A menekültjog alapelvei, különös tekintettel a non-refoulement elvére. Jól megalapozott félelem az üldöztetéstől
4. X. 8. Mi minősül üldöztetésnek? Ki az üldöző? Az üldöztetés öt egyezményi oka. Az (elismert) menekültek jogainak rendszere
5. X. 15. A menekült státusz megszűnése, illetve kizárás a menekültként elismerésből ("érdemtelenség a védelemre")
6. X. 22. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága
7. XI. 5 Az Európai Unió regionális menekültjogának kialakulása, az intézményi keretek, az acquis jogi alapjai
8. XI. 12. Átmeneti védelem, befogadási követelmények, a menekült kérelmének elbírálásáért felelős állam kijelölése. (Dublini rendszer) A hatályos jog és a 2013. évi átdolgozás.
9. XI. 19. Ki a menekült és a ki a kiegészítő védelemre jogosított? A hatályos, 2011-ben elfogadott kvalifikációs irányelv.
10. XI.26. A menekültügyi eljárás minimumkövetelményei az EU-ban. Az "eljárási irányelv" és a 2013. évi átdolgozás, valamint az európai menekültügyi intézményi kérdései Menekültügyi Alap, Támogatási Hivatal,
11. XII. 3. A nemzetközi és az európai menekültügyi rendszer jövője
12. .A magyar menekültjog néhány figyelemreméltó vonása, történet, szerkezet.

Rwandaiak, 1994

Koszovóiak, Blace,
Macedónia, 1999

© AFP/Getty Images

Zaatari tábor, Jordánia, 2013, szír menekültek,
2013 szeptemberében több mint 120 ezer

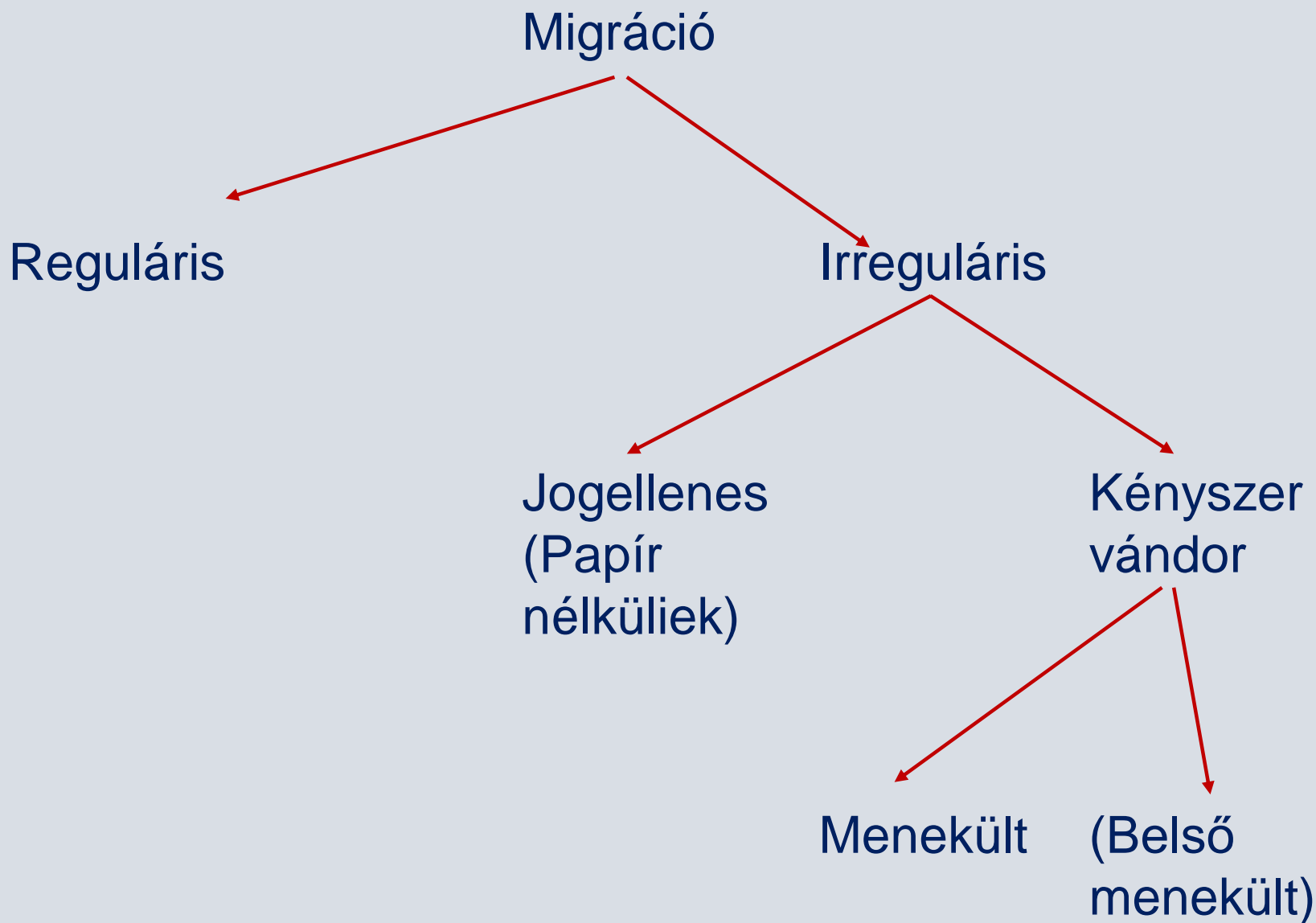

Darfuriak, 2004

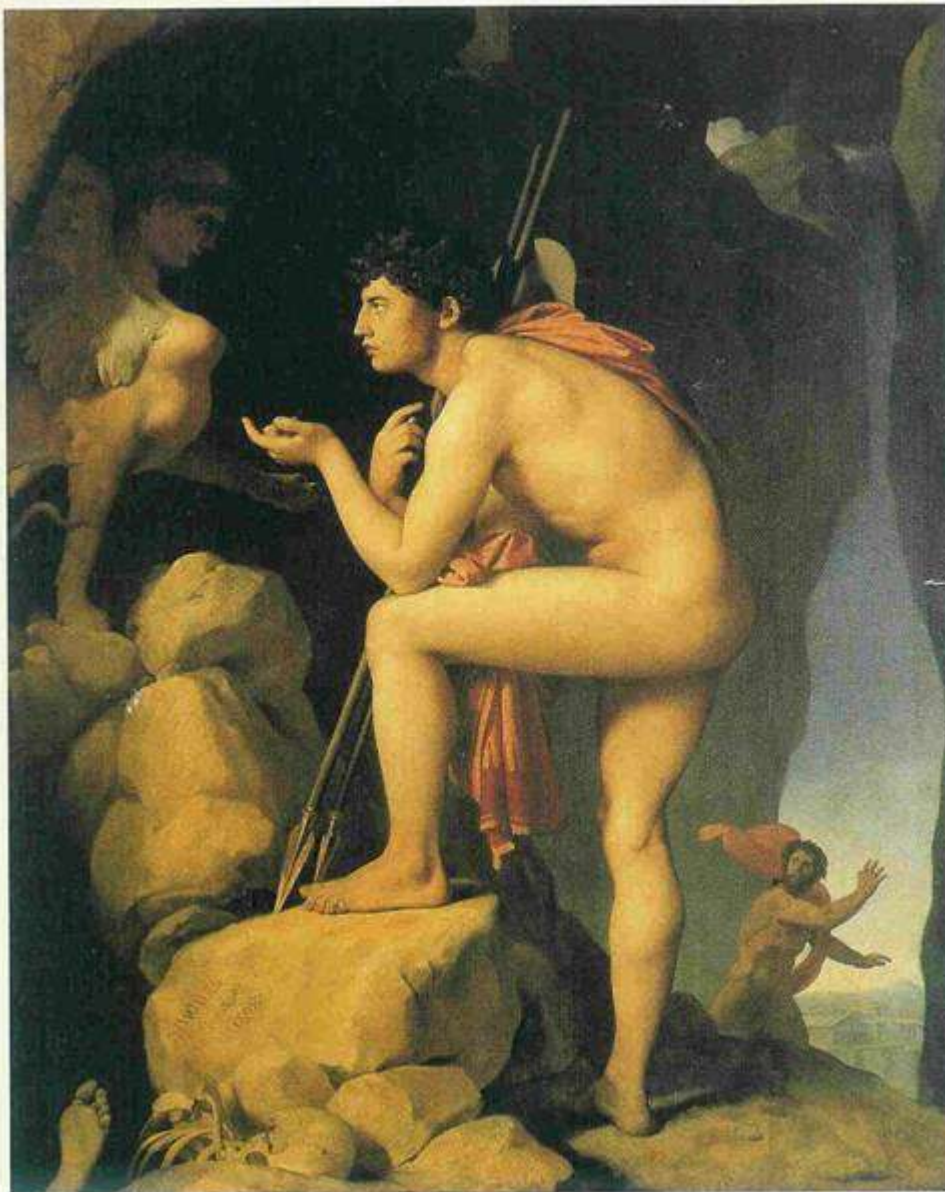

Sebastião Salgado fényképe:
Etiópia, Koremp tábor 1984,

A nemzetközi vándorlás alapvető (előzetes) fogalmai

Az 1918 előtti történelem

- Nagy (vallási) tradíciók

- Asylum – *A sylao*
- Az Ó Testamentum
 - Befogadó városok
 - Ne zaklasd és ne nyomd el a népet – emlékezz Egyiptomra
- A muszlim tradíció
- Az Új Testamentum

— „Mert éheztem és ennem adtatok, jövevény voltam és befogadtatok engem, ... És felelvén a Király, azt mondja majd nékik: Bizony mondom néktek, a mennyiben megcselekedtétek egygyel emez én legkisebb Atyámfiai közül, én velem cselekedtétek meg.
” (Máté 25 vv 35-40)

Az 1918 előtti történelem

- 1492 Spanyolország visszafoglalása – a zsidók és a mórok kiűzése
- Szent Bertalan éjszakája, 1572 – Franciaországban a protestánsok lemészárlása
- Nantes-i Ediktum visszavonása, XIV Lajos 1685-ben – hugenották további kivonulása (250 ezer)
- Francia forradalom - arisztokraták
- 1848 forradalom
- Német – francia konfliktus 1870-1871
- Muszlimok és keresztények „szétválása” a Balkánon
- Az Ottomán Birodalom összehúzódása (balkáni háborúk)
- A zsidók elmenekülnek a cári Oroszország pogromjai elől
- Az örmények elmenekülnek az Ottomán Birodalomból

A két világháború közötti időszak

Időszak	1920	1925	1930	1935	
Ok	Oroszok, forradalom, polgár-háború (1-1.5 millió) Örmények (1921) Török üldöztetés	Asszírok stb. Irakból	1933 – Németország	1936 – Spanyolország	1938 – Ausztria
Dokumentum	1922 július Megállapodás (arrangement) - Nansen-útlevél 1924 május– az orosz megállapodás kiterjesztése az örményekre	1926 Megállapodás a személyi azonosságot igazoló dokumentumok ügyében az orosz és örmény menekülteknek	1928 Megállapodás– Dokumentáció-val és a főbiztos helyi képviselőinek személyes státuszigazolási jogával kapcsolatban	1933 Egyezmény -Nansen-útlevél - non-refoulement - státusz kérdések - jólét (külföldiként kezeljék őket, „leginkább támogatottak”)	1938 Egyezmény a Németországból érkező menekültek státuszával kapcsolatban (kiterjesztve az Ausztriából érkezőkre 1939)
Definíció	(Csak 1926-ban Egyezmény, 1928-as a 1926-osat elfogadja) „Oroszok: Bármely orosz származású személy, aki nem élvezi vagy aki már nem élvezi a Szovjetunió kormányának védelmét és aki még nem szerzett másik állampolgárságot” „Örmény: Bármely örmény származású személy, aki korábban az Ottomán Birodalom alattvalója volt és aki nem élvezi vagy már nem élvezi a Török Köztársaság kormányának védelmét és aki még nem szerzett másik állampolgárságot.”			Vlsszauta I 1926-ra,	(a) Olyan személyek, akik német állampolgársággal rendelkeznek vagy rendelkeztek és nincs másik állampolgárságuk és akik bizonyítottan nem élvezik a német kormány védelmét, törvények által vagy természetben.
Szervezet	High Commissioner for Refugees of the League of Nations 1921 augusztusától - 1931-ig (A Nemzetek Szövetségének Menekültügyi Főbizosa)	1928- helyi képviselők International Nansen Office for Refugees 1931-38 High Commissioner for refugees 1938 -1946 (London) High Commissioner for Refugees from Germany 1931-38 Intergovernmental Comittee (Evian) 1938			
Megközelítés	Csoport megközelítés			Szociális / csoport	

A második világháború után

Időszak	1945	1948	1950	1951
Ok	II. Vh következményei		Hidegháború	
Dokumentum	IRO Alkotmány		UNHCR Statútum elfogadta az ENSZ Közgyűlése 1950 december 14-én a 428 (V). Határozat mellékelteként	A menekültek helyzetére vonatkozó egyezmény 1951. július 28.
Definíció	<p>Érvényes kifogás (valid objection) „akik érvényes kifogást hoztak fel arra nézve, hogy miért nem térhetnek vissza hazájukba”</p> <p>= üldöztetés faji hovatartozás, vallás, nemzeti hovatartozás, politikai vélemény miatt</p> <p>= az IRO által érvényesnek nyilvánított politikai tiltakozás a rendszerrel szemben,</p> <p>= kényszerítő családi okok a korábbi üldöztetésből eredően(+ betegség mint kényszerítő ok)</p>			Lásd később
Szervezet	UNRRA 1943 – 47	IRO 1947	1951 vége UNRWA 1949/50	UNHCR
Megközelítés	egyénesített			

Az ENSZ menekültügyi főbiztosságának teljesen egyéniesített definíciója

- „1951. január 1. előtt történt események következtében faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása avagy politikai nézetei miatti üldözéstől való megalapozott félelmében az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében, illetőleg a személyes kényelmén kívüli más okból nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül nem tudja vagy az üldözéstől való félelmében illetőleg a személyes kényelmén kívüli más okból nem kíván oda visszatérni.

UNHCR Statutum, 6 bek (a 6 bekezdés kiterjeszti a UNHCR illetékességét a két háború közötti menekültekre és az IRO menekültekre.)

A II. vh utáni menekülés áttekintő kronológiája

És áttelpülés/ áttelepítés a II. vh után

- 1947 Pakisztán – India (15 millió!)
- 1947- 48 Palesztína (0,6-0,9 millió)(2013: 5 millió!)
- 1946 -49 görög polgárháború
- 1950-54 Korea (5 millió)
- 1954 -1962 Algériai háború
- 1956 Magyarország (0,2 millió)
- 1960as évek – dekolonizáció (és polgárháborúk)
Afrikában (Ruanda, Burundi, Uganda, Kongó – nagy tavak régiója) 1965-ben = összesen 0,85 millió Afrikában
- 1960 - Kuba
- 1962 kínaiak Hong Kong-ba
- 1968 Csehszlovákia megszállása
- 1971 Bangladesh szétválása (10 millió)
- 1974 Ciprus: Török invázió (0,2 millió)

A II. vh utáni menekülés áttekintő kronológiája

- 1975-1979 Vietnam, Laos, Kambodzsa
(1,5 millió)
- Eritrea (0,7 millió)
- 1970-1980 El Salvador, Nicaragua, Guatemala
(0,5 millió)
- 1975 – 1992 Mozambik
(1992-ig 1,7 millió)
- 1979 Afganisztán
(3,2 millió Iránba és Pakisztánba, mely több mint 5 millióra nő 1989-ig; 2012-ben 2,7 millióan vannak)
- 1989 Libéria (0,8 millió)
- 1989 FÁK államok (Grúzia, Azerbajdzsán /
Örményország)

A II. vh utáni menekülés áttekintő kronológiája

- 1991/1992 Horvátország, Bosnia-Herzegovina (0,7 millió)
- 1994 Ruanda (2,3 millió)
- 1994 Libéria (0,1 millió)
- 1995 Horvátország (0,15 visszafoglalják Knin-t)
- 1996-97 Burundi (0,3 millió)
- 1998-99 Koszovó (FRY) (0,9 millió)
- 1999 Kelet-Timor (0,3 millió)
- 2003 - Szudán (Darfur) (0,2 millió Csádban)
- 2006- Irak (2,3 millió)
- 2012-2014 Szíria (3 millió)

NAGYSÁGRENDEK

Hosszú távú tendenciák – összes menekült és belső menekült (állomány = stock data)

Fig. 2

Refugees and IDPs | 1993-2013 (end-year)

Kényszervándorlás, globális, év végi adatok (millió)

A kényszer- vándor	2008	2009	2010	2011	2012	2013
UNHCR mandátumába tartozó menekült	10,5	10,4	10,5	10,4	10,5	11,0
Palesztin menekült (UNWRA)	4,7	4,8	5,0	5,1	5,3	5,4
Egyéni kérelmező	0,8	1,0	0,8	0,9	0,9	1,1
Konfliktus elől menekülő belső (országát el nem hagyó) menekült	26,0	27,1	27,5	26,4	28,8	33,0

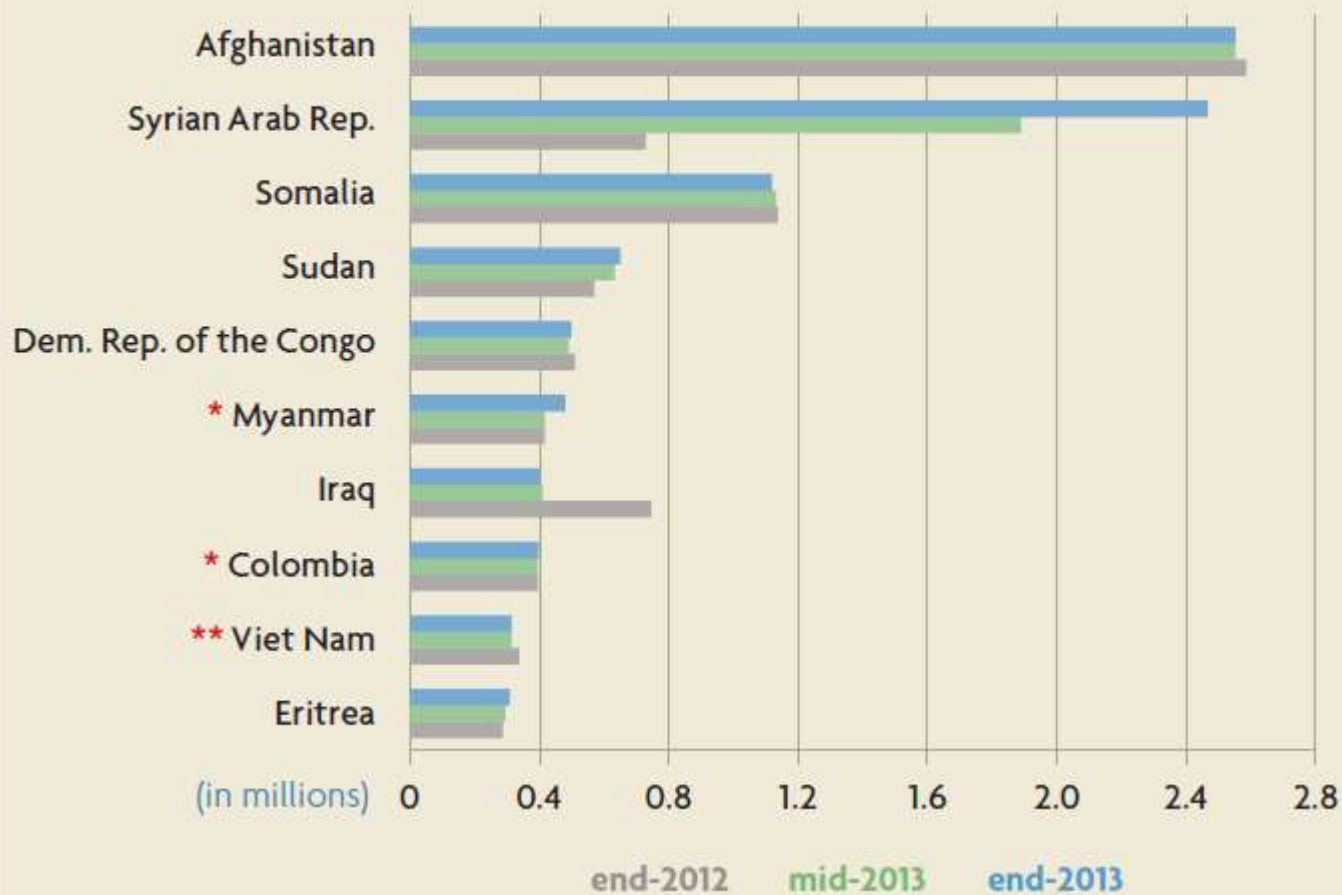
Forrás: UNHCR: Global Trends Refugees, Asylum-seekers, Returnees, Internally Displaced and Stateless Persons különböző évek (statistical annex) http://www.unrwa.org/sites/default/files/2014_01_uif_-_english.pdf és <http://www.internal-displacement.org/>
Látogatva 2014 szept. 24

A menekültek, régiók szerint (Stock data, 2013 vége)

Country or territory of asylum/residence ¹	REFUGEES					Returned refugees ⁵
	Refugees ²	People in refugee-like situations ³	Total refugees and people in refugee-like situations	<i>of whom: assisted by UNHCR</i>	Asylum-seekers (pending cases) ⁴	
Africa	3 308 674	68 944	3 377 618	3 024 094	449 345	168 483
Asia	5 983 280	334 305	6 317 585	5 371 931	168 510	245 252
Europe	1 156 398	323	1 156 721	25 460	408 790	801
Latin America and the Caribbean	90 785	291 164	381 949	97 868	23 808	18
Northern America	424 011	-	424 011	-	106 491	-
Oceania	40 714	4 581	45 295	11	14 818	-
Total	11 003 862	699 317	11 703 179	8 519 364	1 171 762	414 554

Honnan jönnek a menekültek? 2013 vége, stock data

Fig. 5 Major source countries of refugees | 2013

Menekülteket befogadó országok

2013, stock data

Fig. 3 Top-20 refugee-hosting countries in the world | end-2013*
(Total = 11.7 million)

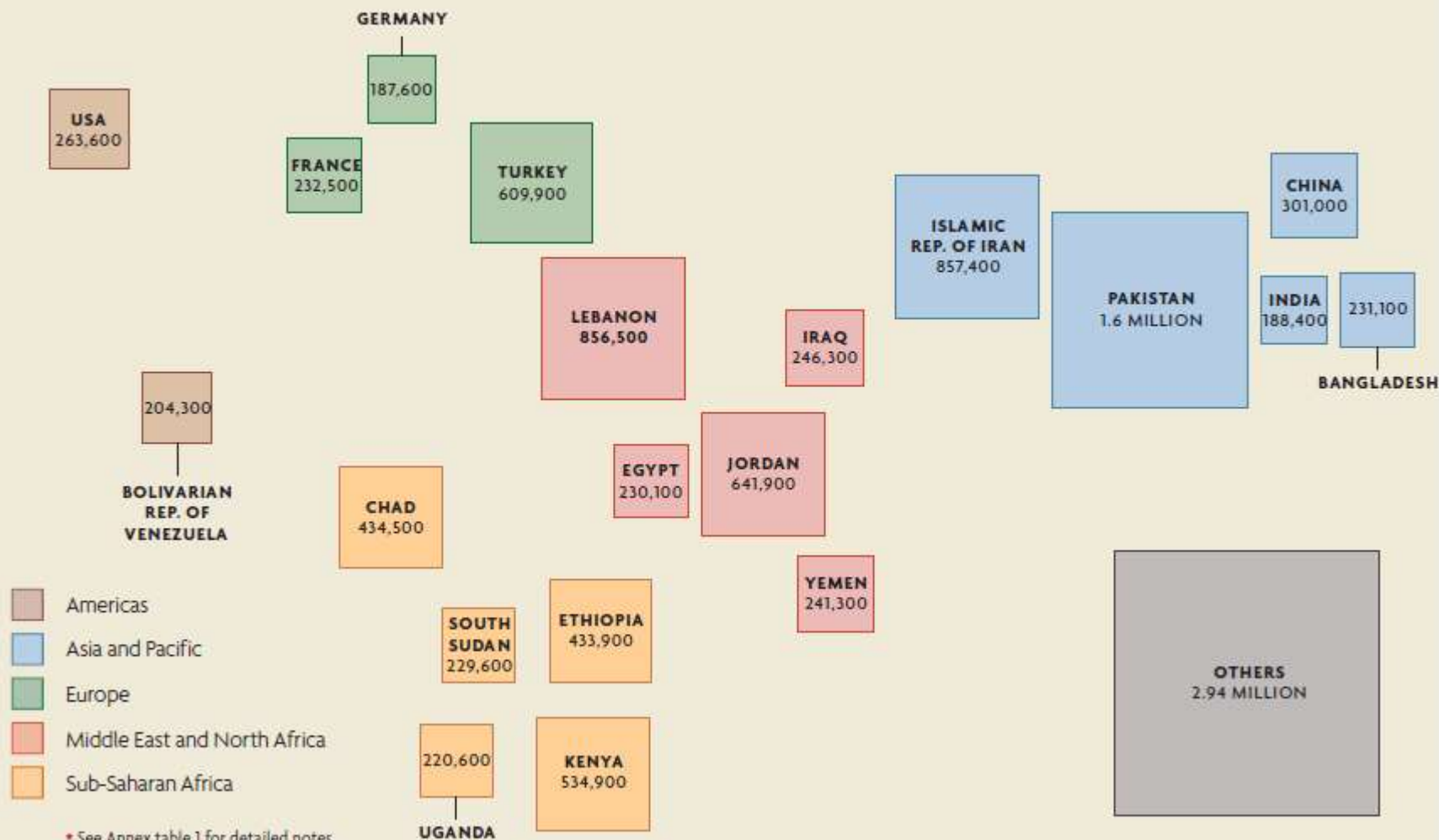

TABLE 1

Asylum claims lodged in selected regions | 2011 - 2013

Regions	2011	2012	2013	Change '13-'12
Europe	327,640	368,400	484,560	32%
- EU (28)	278,610	301,000	398,250	32%
USA/Canada	88,460	91,270	98,740	8%
Australia/New Zealand	11,820	16,110	24,610	53%
Japan/Rep. of Korea	2,880	3,690	4,820	31%
Total	430,800	479,470	612,730	28%

TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GEO						
European Union (28 countries)	226,330 ^(d)	266,395 ^(d)	260,835 ^(d)	309,820	336,015	435,385
European Union (27 countries)	226,330 ^(d)	266,395	260,835	309,820	336,015	434,305
Belgium	15,940	22,955	26,560	32,270	28,285	21,215
Bulgaria	745	855	1,025	890	1,385	7,145
Czech Republic	1,650	1,245	790	755	755	710
Denmark	2,375	3,775	5,100	3,985	6,075	7,230
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	26,945	33,035	48,590	53,345	77,650	126,995
Estonia	15	40	35	65	75	95
Ireland	3,865	2,690	1,940	1,290	955	920
Greece	19,885	15,925	10,275	9,310	9,575	8,225
Spain	4,515	3,005	2,745	3,420	2,565	4,495
France	41,845	47,625	52,725	57,335	61,455	66,265
Croatia	:	:	:	:	:	1,080
Italy	30,145	17,670	10,050	40,355	17,350	26,620
Cyprus	3,920	3,200	2,875	1,770	1,635	1,255
Latvia	55	60	65	340	205	195
Lithuania	520	450	495	525	645	400
Luxembourg	455	485	785	2,155	2,055	1,070
Hungary	3,175	4,670	2,105	1,695	2,155	18,900
Malta	2,605	2,385	175	1,890	2,080	2,245
Netherlands	15,255	16,140	15,100	14,600	13,100 ^(p)	17,160 ^(p)
Austria	12,750	15,815	11,060	14,455	17,450	17,520
Poland	8,515	10,595	6,540	6,890	10,755	15,245
Portugal	160	140	160	275	295	505
Romania	1,180	965	885	1,720	2,510	1,495
Slovenia	260	200	245	360	305	270
Slovakia	905	820	540	490	730	440
Finland	3,770	5,700	3,675	2,975	3,115	3,220
Sweden	24,875	24,260	31,940	29,710	43,945	54,365
United Kingdom	:	31,695	24,365	26,940	28,895	30,110
Iceland	75	35	45	75	120	170
Liechtenstein	25	285	110	75	75	95
Norway	14,430	17,225	10,065	9,055	9,785	11,980
Switzerland	16,605	16,005	15,565	23,880	28,640	21,460
Total	257,465^(d)	299,945^(d)	286,620^(d)	342,900	374,630	469,085

Az EU, valamint
Izland
Liechtenstein,
Norvégia és Svájc
– kérelmek,
évenként

Forrás: Eurostat,
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en
Látogatva 2014 szeptember 24-én

Elismerési arányok - globálisan

TABLE 5 **Total recognition rates | 2003-2012 (in %)**
Refers to Convention refugee status and complementary forms of protection

Responsible for RSD	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
States	24.8	25.2	30.3	33.6	37.7	33.6	39.3	33.2	32.7	32.8
UNHCR	65.7	73.1	83.3	77.0	76.7	77.7	84.9	80.4	77.8	77.6
Global*	27.3	28.7	36.1	38.5	44.5	40.3	46.5	38.5	37.5	37.8

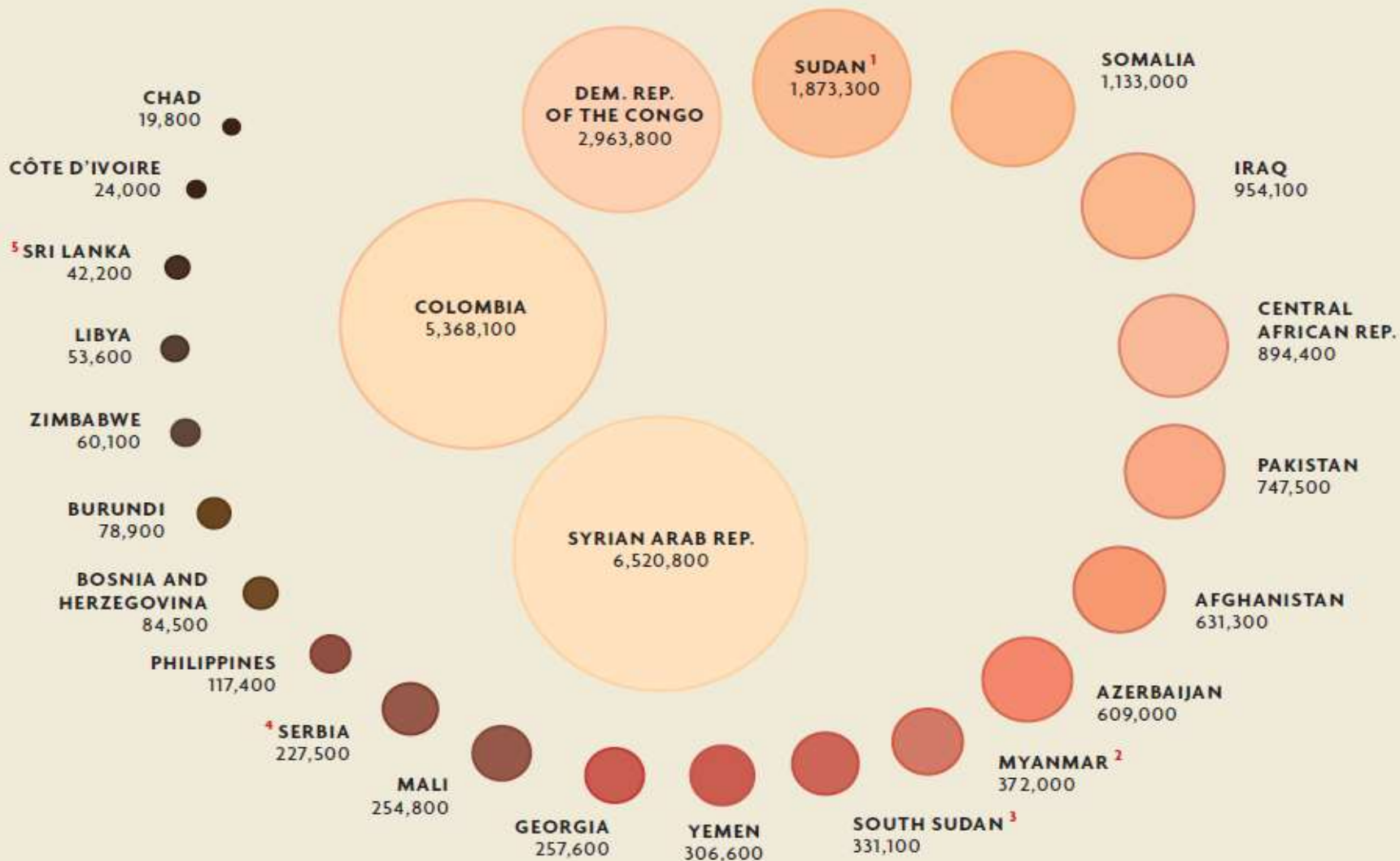
* Includes RSD conducted jointly by UNHCR and governments.

Forrás UNHCR Global Trends 2012 Displacement A 21 st century challenge, Geneva, 19 June 2013, Table 5, p. 28.

A UNHCR segítségével élőző belső menekültek

Fig. 14

IDPs protected/assisted by UNHCR | end-2013

Köszönöm!

Nagy Boldizsár

E-mail: nagyboldi@ajk.elte.hu
www.nagyboldizsar.hu